

ВІСНИК
ЛЬВІВСЬКОГО
УНІВЕРСИТЕТУ

Серія іноземні мови

Видається з 1961 року

Випуск 16

Львів
Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка
20089

Вісник Львівського університету. Серія іноземні мови. 2009. Випуск 16. 278 с.

Вестник Львовского университета. Серия иностранные языки. 2009. Выпуск 16. 278 с.

Visnyk of the Lviv University. Series: Inozemni movy. 2009. № 16. 278 p.

У Віснику Львівського національного університету, серія “Іноземні мови” розглянуто питання словотвору, семантики, синтаксису, контрастивної лінгвістики англійської, німецької, французької, іспанської та класичних мов, проблем світової літератури. Окремі статті висвітлюють проблеми філософії мови, мовознавчі традиції у Львівському університеті, сучасні методики викладання іноземних мов.

Для науковців, викладачів і студентів філологічних спеціальностей, учителів шкіл й усіх, хто цікавиться мовознавством.

В Вестнике Львовского университета, серия “Иностранные языки” рассматриваются вопросы словообразования, семантики, синтаксиса, контрастивной лингвистики английского, немецкого, французского, испанского и классических языков, проблем мировой литературы. Отдельные статьи исследуют проблемы философии языка, традиции языковедения во Львовском университете, современные методики преподавания иностранных языков.

Для ученых, педагогов и студентов филологических специальностей, школьных преподавателей и интересующихся языкознанием.

In the Visnyk the problems of the word building, the semantics, the syntax, the cognitive linguistics of English, German, French, Spanish and classical languages are the objects under the research. Certain analyses shed light onto the linguistic traditions in the Lviv University, the philosophy of a language, methods of teaching foreign languages.

The volume targets scholars, teachers and students of philology as well as those who are interested in linguistics and literature studies.

Редколегія:

Головний редактор: проф., д-р філол. наук
Р. С. Помірко.

Заступник головного редактора: канд.
філол. наук, доц. Я. І. Кравець.

Відповідальний секретар:
асистент М. М. Латик.

Editorial Board:

Editor-in-Chief: Professor, Doctor of
Philology, R. S. Pomirko.

Deputy Editor-in-Chief: candidate of
Philology, Associate Professor, Y. I. Kravets.

Executive Secretary: lecturer M. M. Latyk.

Члени редколегії: проф., д-р філол. наук, С. Н. Денисенко; проф., д-р філол. наук Р. П. Зорівчак; проф., д-р філол. наук Н. Х. Копистянська; проф., д-р філол. наук, К. Я. Кусько; проф., д-р філол. наук В. А. Кухаренко; проф., д-р філол. наук О. Ф. Ріпецька; д-р філол. наук А. Й. Паславська; доц., канд. філол. наук Л. М. Глущенко; доц., канд. філол. наук М. Е. Білінський; доц., канд. філол. наук Т. О. Буйницька; доц., канд. філол. наук А. М. Гаврилюк; доц., канд. філол. наук Ю. А. Завгороднев; доц., канд. філол. наук Б. В. Максимчук; доц., канд. філол. наук Р. І. Дудок.

Редактор: І. М. Лоїк.

Комп'ютерне верстання: М. М. Латик.

Адреса редколегії: кафедра французької
філології, Львівський національний
університет імені Івана Франка
вул. Університетська, 1,
79000 Львів, Україна
тел.: +38 0322 39 47 37

Editorial Board Address:
the Department of Romance Philology,
the Ivan Franko National University of Lviv
1, Universytetska st.,
79000 Lviv, Ukraine
tel.: +38 0322 39 47 37

КОМПОНЕНТ SAINT ТА ЙОГО РОЛЬ В УТВОРЕННІ СКЛАДНИХ ТОПОНІМНИХ НАЗВ У СТАРОФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ

Ольга Пежинська

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира

Гнатюка

(вул. М. Кривоноса, 2, м. Тернопіль, 46027)

Проаналізовано процес утворення складних топонімних назв у період Середньовіччя, структурними компонентами яких є *dominus* (VIII-IX), *saint* (XI-XIII), *святий*. Приклади ілюструють чисельні випадки вживання топонімів із переліченими елементами та їхнє поширення по всій території Франції. Спостерігається присутність спонтанної субституції назв святих із компонентом *saint*, які приходять на зміну початковим стародавнім назвам.

Ключові слова: топонім, культ святих, структурні компоненти, *dominus*, *saint*, спонтанна субституція.

Питання утворення топонімів у старофранцузькій мові вивчалось лінгвістами різних поколінь [4; 5; 7 – 8; 9; 12; 13]. Справжніми фундаторами французької топоніміки є Поль Марішаль (Paul Marichal) «Les Noms de Lieux de la France, leur Origine, leur Signification et leurs transformations» та Леон Міро (Léon Mirot), «Atlas historique de la France», «Les nom de lieu de la France». Дослідження Л. Міро і досі є важливим щодо населених пунктів; Каміль Жуліан (Camille Jullian) присвячує топонімам два томи «Історії Галії» («Histoire de la Gaule»). Серед сучасних документів необхідно виокремити безцінну колекцію «Департаментських топографічних словників» (Dictionnaires topographiques départementaux), кожен з яких містить алфавітний покажчик топонімів, їхні стародавні форми, які історично класифіковані і подаються із рекомендаціями та посиланнями; словник П. Жоанна (Paul Joanne «Dictionnaire géographique de la France»), що містить чисельні карти назв святих; дослідження

Ж. Лотта (J. Loth), що описує назви бретонських святих у «Les noms des saints bretons»; працю «Les noms de lieux, origine et évolution» А. Дози (A. Dauzat), який дає опис назв святих Франції; роботу Ж. Брюна (Jean Brunhes), яка містить розподіл топонімів Saint-Jean та Saint-Martin за поширенням у французьких департаментах у «Géographie humaine de la France».

Актуальність пропонованої статті зумовлюється недостатнім вивченням зазначеної проблеми, оскільки топоніми у старофранцузькій мові досліджували здебільшого французькі лінгвісти. Проте в Україні відсутні праці щодо комплексного дослідження топонімів, передусім складних власних назв у період Середньовіччя.

Метою статті є аналіз конструктивних елементів складних власних назв у старофранцузькій мові. Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі завдання:

- визначити особливості утворення топонімів із компонентами *dominus* та *saint* які є найважливішими конструктивними елементами у період Середньовіччя;
- встановити їхнє кількісне співвідношення та географічне поширення у цей період.

Зазначимо, що топонімні власні назви, як і будь-які інші, не з'явилися від випадкового злиття компонентів і не є абсурдною та незв'язною сукупністю. Навпаки, вони мають вмотивовані форми і належать до добре структурованої підсистеми. Здебільшого власні назви беруть свій початок із загальних назв.

У V столітті н.е. починає домінувати християнство і вже до початку II тис. на більшій частині території Західної Європи воно стає найпоширенішою релігією. Церкви переважно називають на честь святих. Наприклад, папа Sixte III присвячує собору ім'я Діви Марії (Sainte-Marie-Majeure) у 431 році. Звичною стала традиція, коли ім'я святого та назва села однаково слугують для позначення місцевості. Цей процес є домінантним протягом декількох століть.

У середині X століття назва місцевості *Saint-Martin-d'Abbat* (Loiret) отримує спрощену назву *Abet*. У XIV столітті документ латиною дає назву *S. Martinus de Abbeto*. У 912 році топонім *Saint-Nicolas-de-Port* (департамент

Meurth-et-Moselle) в народі спрощують до одного слова *Port* [13, с. 232]. В інших випадках *Saint-Venant* (Pas-de-Calais) є стародавньою назвою *Saint Venant de Papigghem*, елемент якої зникає згодом.

Стародавня назва відходить у забуття і це породжує міфічні тлумачення. Наприклад, *Saint-Julien-du Sault* (Yonne) отримало зредуковану форму *Le Sault* < *salix*, *saule* - верба. Ставши додатком до *Saint Julien*, *Sault* не було зрозумілим і його плутали із загальною назвою *saut*, що означає стрибок (падіння). Для спростування різночитання наведемо легенду: кінь одного святого, рятуючись від ворога, кинувся з високого горба і стрибнув у яму, звідкіля почало бити джерело. Стверджують, що коли опустити руку на камінь в глибині водоймища, то можна відчутти форму підкови [13, с. 232]. У цьому випадку народна етимологія полягає в неправильному тлумаченні слів, спричиненому непорозумінням, що супроводжується змінами в їхній структурі.

Перші топоніми, утворені від назв святих (*hagiotoponymes* від грецького *hagios*, *saint* – святий), простежуємо не лише у формах *Saint-Pierre* та *Saint-Paul*. Культ святих збігається із каролінгським періодом (VIII – IX століття (751 – 987)). Саме з того часу населені пункти беруть назву святого заступника своєї церкви. Перші назви починалися з елемента *dominus* > *domnus* > *dom*, *don*, *dam*, яким називали Господа і який означав у цей період «святий» «*saint*». Ці ознаки є поширеними у германізованих регіонах, передусім на сході (Vosges), найвідомішим прикладом є назва місцевості *Domrémy-la-Pucelle* – рідне місто Жанни д'Арк; елементи *dom*, *don*, *dam* знаходимо найчастіше із назвами *Pierre*, *Martin* ou *Marie*: *Dampierre* (Cher, Côte-d'Or, Eure-et-Loir, Indre, Loiret, Nièvre), *Dompierre* (Côte-d'Or, Nièvre), *Dammartin* (Jura, Seine-et-Marne), *Dommartin* (Ain, Doubs, Nièvre, Somme), *Dammarie* (Eure-et-Loir, Seine-et-Marne), *Dannemarie* (Doubs, Haut-Rhin), *Donnemarie* (Haute-Marne, Seine-et-Marne).

У деяких випадках *dominus* позначав не лише святого, а й простого вірянина. Це, наприклад, топонім *Damparis* (Jura), який зберігає пам'ять про деякого *Paris*, засновника монастиря, біля якого згрупувалося село [13, с. 233].

У феодальний період така система позначень набирала значного розмаху. Вочевидь, саме тому один із восьми регіонів у Франції носить ім'я святого. На

початку XX століття уже 4450 поселень із загальної кількості 36 170 названо на честь святих. Цей феномен передусім стосується Центрального Масиву (Massif Central) [8].

У каролінгський період *Sanctus* змінюється на *dominus*, який втрачає значення «святий» (“ saint ”) спочатку у нових утвореннях, а згодом майже в усіх назвах. Церковне слово *sanctus* набрало функції збірного іменника, про що свідчать старовинні кристалізації *Saints* та *Sains* : *Saints-en Puisaye* названий у VI столітті *ad Sanctos*. Форми із компонентом *dominus* знаходимо у франко-провансальському діалекті. Найпоширеніший на сході, цей епітет вживається найчастіше перед іменами Pierre, Martin (євангеліст Галії) та Marie (Діва Марія), як доказ того, що розвиток назв святих починається саме із цих імен, в тому числі культ Діви (la Vierge) почав розвиватися після XIII століття, коли вже були закладені основи топонімії.

Чисельними є варіантні реалізації *Dom pierre* та *Dampierre* ; *Dom martin* та *Dammartin*. Максимальну кількість їх знаходимо в Лотарингії (Lorraine), де ці назви є досить поширеними на сході Франції: *Dombasle*, *Domèvre*, *Donnement*, *Danjoutin*, *Damblain*, *Domgermain*, *Dampaire*, *Damrémont*, *Domrémy*, *Doulevant*, *Donjevin*.

Dontrien (Marne) є Dominus Trojanus, *Saint Trojan*;

Domèvre (Evre) – Dominus Aper, *Saint Aper*;

Domsure (Ain) – Dominus Theodorus, *Saint Théodore*;

Dompevrin (Meuse) – Dominus Symphorianus, *Saint Symphorien*;

Douriez (Pas-de-Calais) – Dominus Ricarius, *Saint Riquier*; (dom Riquier)

Donchery (Ardenne) – Dominus Cyriacus, *Saint Cyriaque*.

Domina Maria, *Sainte Marie* підлягає трансформації, ставши при цьому *Dammarie* (Eure-et-Loir, Seine-et-Marne), *Dannemarie* (Doubs, Yvelines), *Donnemarie* (Haute-Marne, Seine-et-Marne) [13, с. 233].

Domjean (Manche), *Domfront* (Orne), *Domalain* (dom Alain, Ille-et-Vilaine) є винятками та вживаються тільки на півночі країни. На Сході чисельність топонімів з компонентом *dom* є значно більшою. У центральній частині та на заході *dom* не залишив жодного сліду у топонімії Південної Франції. Південні

утворення спостерігаються на півночі, у провінції Сентонж (Saintonge) та Ангумуа (Angoumois), Альє (Allier) та Сона і Луара (Sône-et-Loire) [5, с. 151]. З іншої боку, у назві місцевості *Damprichard* (Doubs) *Dominus* є феодальним титулом, а не церковним.

Dominus перед назвами святих зникає після 1000 року, трапляються лише випадки на сході Франції. Наприклад, топонім *Damparis* (*dominus Patricius*), що згадувався вище, утворений пізніше, а саме у 1150 році. У старовинних текстових згадках знаходимо 752 назви місцевостей із компонентом *dominus* [5, с. 151].

У XI-XIII століттях на сході Франції топоніми з елементом *Saint* вживаються на позначення місцевості для назви святого заступника церкви. Цей термін раніше використовували для позначення храмів, де зберігалися мощі святих. Знаходимо *Saints*-літературну та *Sains*-народну форми у різних департаментах на півночі Луари (Nord de la Loire). Зазначимо, що компонент *saint* символізував спочатку церкву, а вже пізніше – її землі та церковну парафію: в Картуляріях (Cartulaire) часто записували, наприклад, « sur les terres de Saint Julien (de Bansat) » [5, с. 160].

Важливу роль тут відіграє субституція – заміщення однієї назви іншою, яка може бути *спонтанною*, коли топонім виключає стародавню назву та *систематичною*, встановленою та узгодженою органами влади. Згідно з точкою зору А. Дози (A. Dauzat), спонтанна субституція є досить поширеною в період Середньовіччя. Наприклад: *Saint-Germain* (раніше називалося *Lida*, *Ledia* латинською мовою), з'явилося у 1124 році; *Saint-Cloud* (раніше *Nogent*) 1222 рік; *Saint-Michel* – XIII століття; *Saint-Yon* – 1186 р.; *Saint-Malo* – XII століття;

На півдні: *Saint-Jean* – 1154 р., та *Saint-Jean* (de Luz) – 1186 р; *Saint-Denis*, раніше *Catulliacum* вважають найдавнішою назвою.

У деп. Сена та Оаза (Seine-et-Oise) знаходимо *Montfaucon* (сьогодні *Saint-Jean-de-Beauregard*) та *Elevilla* (сьогодні *Saint-Martin-des-Champs*);

У 1175 р. *Turnus* (сьогодні *Saint-Prix*); *Faveriae* (у 1483 р. *S.Sulpicius* : *Saint-Sulpice-de-Favières*);

У XII столітті *Liziniac* (сьогодні *Saint-Germain-Lembron*, Puy-de-Dôme) [5:161].

Зміна початкової стародавньої назви здійснюється поступово: назва святого *saint* передує початковій назві місцевості, яка відходить, інколи зберігаючись. Наприклад, *Saint-Sulpice-de-Favières* (раніше називали лише *Favières* або *Escorcy*) стає *Saint-Vérain-d'Escorcy*.

Іноді цей процес є складнішим: *Sainte-Geneviève-des-Bois* (*S. Genovefa de nemore*, 1209), яке мало раніше назву *Séguigny*, позначення із загальною назвою *bois*, приєднується як прізвище до назви святого [5, с. 161].

Часто траплялося, що ім'я святого заступника церкви змінювався протягом століть: *Saint Julien* був першим покровителем комуни Bansat [15] у департаменті Пюї де Дом (Puy-de-Dôme), згодом *saint Caprais* замінив його; монастир, збудований у VI столітті у Saint-Hilaire названий на честь *Saint-Avold*, після його відбудови у 765 році попередня назва змінюється на *saint Nabor*.

Назви святих (hagiotoponymes) за походженням чернецькі (monacale). Наприклад, назва *Saint-Flour* (1002 р.) утворилася поблизу монастиря, біля могили святого Flour [5, с. 161].

Складні назви, елементи яких подекуди неможливо розпізнати, часто стають об'єктом спотворення, і причини цього важко виявити. Інколи орфографія, здається, навпаки шкодить, а фонетично вони відповідають нормам. Нами виявлені такі приклади зникнення місцевого культу святого:

Sainte Araille → *Sentaraille* в деп. Арєж (Ariège) та *Xaintrailles* в деп. Ло і Гаронна (Lot-et-Garonne); *Saint Cergue* → *Sancergue* деп. Шер (Cher); *Sainte Gabelle* → *Cintegabelle* у Верхній Гароні (Haute-Garonne); *Saint Nary* → *Sanary* у деп. Вар (Var); інколи «*saint*» розглядають як омонім: *Cinq-Mars* (стародавня форма *Saint-Mars*); часто назва святого зливається з додатком, тому її важко розпізнати, адже лише старовинні тексти дають змогу її віднайти. Наприклад, *Saint Père à ville* під назвою *Saint-Péraville* (деп. Ньєвр Nièvre) *Saint Père a vi* (*ad vicum*) *Saint Péravy* (деп. Луаре Loiret). Інші назви, зазвичай, видумані та утворення скороченням топоніма, що починається із *sin* (*sain-*, *cein-*, та інші):

топоніми *Saint-Eny* та *Saint-Cy* представлені стародавніми назвами *Centeny* та *Saincy* [10, с. 392].

Низка інших топонімів не має зв'язку з іменами святих, хоча елемент *Saint* у них присутній: наприклад, *Sainte-Engrace* (Pyrénées-Atlantiques) є нічим іншим як *Grâce de Dieu* (милість Бога), *Sainte-Vertu* (Yonne), який називався раніше *Saintes Vertus*, *Saint-Ange* (Eure-et-Loir, Seine-et-Marne), *Saint-Angeau* (Charente), *Saint-Angel* (Allier, Corrèze, Puy-de-Dôme). Та деякі назви належать до священних місць: *Saint-Champ* (Ain), *Saint-Mont*(Gers), *Saint-Puy*(Gers), *Sainte-Terre* (Gironde) [13, с. 234]. Усі ці орфографічні варіанти – вияв живого мовлення, отож записані у такому вигляді.

Деякі назви святих є місцевим культом, які топонімія вважає бретонськими (*saint Cast, Guérolé, Jacut, Renan*, та інші) та лотарінгських святих (*Basle, Evre, Nabor* та інші). На підтвердження цього можна розглянути декілька карт назв святих у «Географічному словнику Франції» П. Жоана (Dictionnaire géographique de la France de P. Joanne). Крім цього, дослідження Ж. Лота (J. Loth) про назви бретонських святих засвідчує, що ці топоніми загалом національні та «для більшості парафіян стародавнього бретонського заснування острівного походження» [5, с. 164]. Ці утворення хронологічно відповідають складним назвам із компонентом *Dom-* мови північних районів Франції (*langue d'oïl*).

Найпоширенішими є назви *Saint-Jean* та *Saint-Martin*, їх знаходимо у Жана Брюна (Jean Brunhes), французького географа, у праці «Géographie humaine de la France», де подано розподіл назв за густотою у французьких департаментах: назви місцевостей *Saint-Jean* на карті найпоширеніші на південному сході Франції, тоді як топоніми *Saint-Martin* – у її західній частині [3, с. 297, 299].

Найпоширенішими топонімами по всій території Франції є *saint Martin*, єпископ Тур (Tours) у IV столітті н.е., якого вважали євангелістом сіл і який користувався великою популярністю (238 комун, згідно з Paul Joanne, та 242 – сьогодні), *St-Jean* (171 комун, 180 зараз), *St-Pierre*, перший папа, (162 комун та 163 зараз), *St-Germain* (127 комун та 130 зараз). Найпоширеніші назви та їхню

порівняльну кількість подає Поль Жоан (Paul Joanne) у «Dictionnaire géographique et administratif de la France»:

Назва святого та його поширення (IV століття) кількість	Назва святого (XX століття) кількість
saint Martin 238 комун	242
St-Jean 171 комун	180
St-Pierre 162 комун	163
St-Germain 127 комун	130

Назви з компонентом *saintes* у множині є рідкісними, в тому числі *sainte Marie*. Існує значна кількість місцевих святих:

saints du Midi	saint Geniès et saint Tropez
saints de l'Est	saints Basle, Evre et Nabor
saints bretons	saints Cast, Guénolé, Jacut et Renan
saint normand	saints Vigor

Регіональна фонетика мала значний вплив на назви святих, як і на інші слова, отож простежуються деякі відмінності у назвах місцевостей згідно з назвами регіонів:

	Назви місцевостей	Регіони
<i>Saturninus</i> (Тулузький єпископ)	Saint-Sornin	Allier, Charente, Corrèze, Vendée
	Saint-Sorlin	Ain, Isère, Rhône, Savoie
	Saint-Sernin	Ardèche, Aude, Aveyron
	Saint-Savournin	Bouches-du-Rhône
<i>Cyricus</i> (ім'я мученика IVст.)	Saint-Cirgues	Haute-Loire
	Saint-Ciergues	Haute-Marne
	Saint-Ciers-d'Abzac	Gironde
	Saint-Cirq	Dordogne

	Saint-Chartres	Vienne
	Sancergues	Cher
<i>Deodatus</i> (єпископ Nevers)	Saint-Dié-des-Vosges	Vosges
	Saint-Dyé-sur-Loire	Loir-et-Cher

Вражає значна кількість топонімів, утворених від назв святих, а також їхня різноманітність. « Dictionnaire des communes » позначає загалому 36 497 населених пунктів, приблизно 4 600 назв, початковим елементом яких є *Saint*, *Sainte*, *San(t)*, *Santa*; у відсотковому співвідношенні їхня кількість становить 12,5% від усієї кількості топонімів. Нараховують сорок назв *Saint-Sauveur*, *Saint-Salvadou* (Aveyron) та *Saint-Salvador* (Corrèze). Ці назви походять від латини *Salvator*, *Sauveur*(*Спаситель*) [13, с. 234]. Назва *Sainte-Croix* є досить поширеною по всій території Франції (налічує приблизно 26 топонімів).

У назвах місцевостей зберігається переважно народна та писемна форми. Вплив церковної латини сприяв поширенню літературного написання по всій території. З іншого боку, деякі назви святих були повністю забуті, як імена, що даються при хрещенні (*nom de baptême*), водночас їхній культ слабшав, наприклад:

Saint-Yrieix, *Saint-Héraye* (*Aredius*);

Saint-Bérain, *Saint-Bérin*, *Saint-Blin* *всупереч очевидній латинській формі* *Saint-Bénigne*;

Saint-Bois, *Saint-Bueil*, *Saint-Beauzire*, *Saint-Bauzile*... *Saint-Baudille* (*Baudilius*) ;

Saint-Chéron (*Caraunus*) ;

Saint-Cloud (*Clodoaldus*) стає *Saint-Claude* (Loir-et-Cher) ;

Saint-Cyr, на півдні *Saint-Cirq* (змінюється на *Saint-Cricq*) та *Saint-Cirgues* змінюється на *Saint-Cirice*, *Saint-Cyrice* (*Cyricus*) та інші [5, с. 165].

Автор А. Лоньон (А. Longnon) наводить приклад двох назв, які об'єдналися в топонімі *Dandesigny*, що представляє святих *Abdon* та *Sennen*, і деякі випадки змін жіночого роду через злиття й трансформацію: *Sainte-Feyre* відображає святого *Symphorien*, *Sainte-Canne* (Gers) – святого *Candidus*, *Sainte-*

Olive – святого Illidius, *Sainte-Ramée* – святого Remigius та інші. Такі зміни почали проявлятися, коли народна форма, кристалізована в топонімі, переставала бути зрозумілою.

Отже, проаналізовано низку певних деформацій в топонімах в період Середньовіччя з компонентами *dominus* та *saint*.

У VIII – IX столітті населені пункти містили елемент *dominus*, *святий*, найпоширеніший на сході Франції. Згідно з позицією А. Дози (А. Dauzat), було виявлено 752 випадки вживання топонімів із компонентом *dominus*.

У XI – XIII столітті елемент *saint* простежується по всій території Франції, потім на Сході, де топоніми містили ще елемент *dominus*. Майже у кожному випадку присутня спонтанна субституція, заміщення назв святих, які приходять на зміну початковим стародавнім назвам.

Найважливішими особливостями топонімів із компонентом *saint* є географічне поширення, тобто деякі назви святих простежуються по всій території Франції (*Saint-Martin*, *Saint-Jean*, *Saint-Pierre*, *Saint-Germain*), на думку Поля Жоана (Paul Joanne), а також різноманітність діалектних форм із використанням того ж самого імені святого (вище згадуємо про їхню кількість), що засвідчує розвиток культу святих у феодальний період. На цьому наголошує Жан Брюн (Jean Brunhes).

Проте назви з компонентом *saintes* (у жіночому роді), а також *Sainte Marie* є рідкісними. Зазначимо, що регіональна фонетика мала значний вплив на назви святих, як і на інші слова. Саме тому можна простежити деякі розбіжності у назвах місцевостей відповідно до регіонів (див. табл.).

1. Бурсьє Э. Основы романского языкознания. – Москва, 1952. – 672 с.
2. Сабанеева М. К., Щерба Г. М. Историческая грамматика французского языка. - Ленинград, 1990. - 270 с.
3. Brunhes Jean. Géographie humaine de la France, t.I, p.297,299, Paris, 1921.
4. Coste Jean. Dictionnaire des noms propres : Toponymes et patronymes de France.-Paris. : Armand Colin, 2006. - 700 p.

5. *Dauzat A.* « Les noms de lieux : origine et évolution ». - Paris. : librairie delagrave, 1926.- 264 p.
6. *DINGREMONT, A.-J.-L.* : Origine des noms de quelques rues de Lisieux, et particularités sur quelques-unes ; Notices sur les armoiries et sur les anciens usages de cette ville.- Lisieux : Pigeon, 1854. - 47 p.
7. *DUBOSC, Georges* (1854-1927) : Quelques noms de lieux normands (1922).
8. *Joanne (Paul)*. Dictionnaire géographique et administratif de la France, 1890 - 1905.
9. *Longnon Auguste*. Les noms de lieu de la France, publié par Paul Marichal et Léon Mirot, 2 volumes, Paris 1920-1929.
10. *Longnon Auguste*. Les noms de lieu de la France, Paris, fasc.I à III, 1920-1924.
11. Le Petit Robert de la langue française. : Paris, 2006. - 2949 p.
12. *Morlet Marie-Thérèse*. Dictionnaire étymologique des nom de famille.-Perrin, 1997. - 1028p.
13. *Vial Eric*. Les nom de villes et de villages.-Paris. :Belin, 1983. - 319p.
14. <http://www.bmlisieux.com> (Quelques noms de lieux normands (1922)).
15. <http://www.lion1906.com/departements/puy-de-dome> (Informations diverses sur la commune de Bansat).

**THE COMPONENT OF “SAINT” AND ITS ROLE IN THE FORMATION OF
TOPONIMIC NAMES
IN THE OLD FRENCH LANGUAGE**

Olga Pejynska

Ternopil National Pedagogical University

(2, Kryvonosa St., Ternopil, 46027)

This article deals with the formation of toponimics names in the Middle Ages, structural components of which are dominus (VIII – IX), saint (XI – XIII), святий. The examples illustrate the numerous cases of toponyms’ usage with given elements and their expansion throughout France.

It is observing the presence of spontaneous substitution of saints' names with the component *saint*, which replace the original ancient names.

Key words: toponym, the cult of saints, structural components, dominus, saint, spontaneous substitution.

**КОМПОНЕНТ SAINT И ЕГО РОЛЬ В ОБРАЗОВАНИИ СЛОЖНЫХ
ТОПОНИМНЫХ НАЗВАНИЙ
В СТАРОФРАНЦУЗСКОМ ЯЗЫКЕ**

Ольга Пежинская

Тернопольский национальный педагогический университет

имени Владимира Гнатюка

(ул. М. Кривоноса, 2, г. Тернополь, 46027)

Проанализирован процесс образования сложных топонимных названий в период Средневековья, структурными компонентами которых являются *dominus* (VIII – IX), *saint* (XI – XIII), *святой*. Примеры иллюстрируют многие случаи употребления топонимов с данными элементами и их распространение по всей территории Франции. Наблюдается присутствие спонтанной субституции названий святых с компонентом *saint*, которые замещают изначальные древние названия.

Ключевые слова: топоним, культ святых, структурные компоненты, dominus, saint, спонтанная субституция.

Стаття надійшла до редколегії 22. 04. 2009

Прийнята до друку 10. 05. 2009